

Bandolers a Can Pèlecs

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Can Pèlacs
Emplaçament Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac
Alçada: 712

Coordenades:

Latitud: 41.64403
Longitud: 2.00067
UTM Est (X): 416778
UTM Nord (Y): 4610737

Classificació

Número de fitxa 08120 - 191
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tradició oral
Estil / època: Modern
Segle XVII
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Publicada
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Altres
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Can Pèlecs](#)

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dc., 17/02/2021 - 09:13

Descripció

Relat d'un intent de robatori que patiren els propietaris de Can Pèlecs el 15 d'abril de 1629. Aquest document, es localitza a la Cúria del batlle, dins dels processos de 1626, que es conserven a l'Arxiu Comarcal de Terrassa, i que transcrivim textualment del llibre "Les sendes dels bandolers" (FERRANDO, Antoni; 2002) que diu així:

L'any 1626, Can Pèlecs ja es presentava com un dels masos amb més puixança del terme de Sant Joan de Matadepera. Ajaçada sota l'espadat de la roca Petanta, a ponent de la Mola de Sant Llorenç del Munt, aquella antiga pairalia havia superat totes les vicissituds, pestes i guerres que al llarg dels segles havien commogut la contrada. L'amo de la masia era Jaume Pèlecs, que aleshores tenia quaranta anys. Havia estat nomenat hereu per Macià Pèlecs, el seu pare, feia tot just tres anys.

El nom de Can Pèlecs no era l'original de la masia, que des de temps immemorial havia estat coneguda com a mas Sa Busqueta. Ja era així en aquells anys pretèrits en què tant les terres i les cases, com els homes, dones i bèsties que hi habitaven, eren propietat feudal del monestir de Sant Llorenç del Munt, que s'alçava a llevant, sobre el cim de la Mola, dominant la vall de les Arenes.

Aquell canvi de nom s'havia iniciat feia poc més de vuitanta anys, quan Gabriel Pèlecs, avi del propietari, es casava amb Elisabet Busqueta, la pubilla del mas, i començava així la nissaga dels Pèlecs a la vall de les Arenes de Sant Joan de Matadepera.

Certament, gairebé tot havia anat prou bé en aquella pairalia des que els Pèlecs se n'ocupaven. Havien adquirit noves terres al rodal i el mas creixia. Amb tot, quinze anys enrere, una ombra tèrbola havia enfosquit el futur d'aquell laboriós mas: va ser quan Francesc Pèlecs, el germà petit de l'hereu, fou acusat i inculpat, juntament amb un mosso francès que treballava a la casa, d'haver assassinat un jove pastor del mas de la Mata.

Aquell tràgic succés sotraguejà l'ànim i l'opinió de la gent de la contrada, i Macià Pèlecs tingué serioses dificultats per a treure el seu fill petit de l'embolic en què s'havia ficat.

Aquell cas, però, ja era aigua passada i estava gairebé oblidat. Ara els perills que amenaçaven el mas i els seus habitants eren un altres.

Sant Joan de Matadepera, dimecres, 15 d'abril de 1626.

Acalorat per la feixuga tasca de conduir l'arada, Jaume Pèlecs aturà la parella de bous. Eixugant-se la suor del front, contemplà satisfet la terra acabada de llaurar, que mostrava la seva entranya ocre i humida entre l'herba regirada. A la fi havia obert el darrer solc que li restava d'aquell camp. A poques passes s'aixecava el seu mas, Can Pèlecs, voltat de conreus verds i d'arbres florits, exultant de vida sota el discret però brillant sol primaveral.

Per la posició de l'astre rei, el pagès veié que eren pels volts de les quatre de la tarda. Encara restaven unes hores de llum abans d'acabar la jornada, i així, després de tancar els bous al corral, enfilà amb bon pas el camí que, costa amunt, mena a la rocallosa carena del Montcau. Volia veure com estava el bestiar que tenia pasturant per aquells enlairats paratges.

Tan aviat com Jaume Pèlecs arribà dalt la carena per on passa el camí que condueix al coll d'Eres i al pelat turó del Montcau, sentí la fressa d'unes passes que s'aproximaven. Algú venia per aquell senderó encatifat de fulles seques, en sentit contrari al d'ell. A l'instant aparegueren, mig tapats pel boscatge, uns desconeguts que avançaven cap a ell. Eren quatre homes d'elevada estatura, vestits elegantment. Anaven coberts amb capes gascones roges i grises que els dissimulaven les amples xarpes i les pesants armes de foc que hi duïen penjant. Un d'ells, fins i tot portava al descobert un pedrenyal de canó llarg repenjat al coll.

Ni l'aspecte ni la presència d'aquella gent no agradava al pagès; amb tot, quan passaren pel seu costat els saludà, com és costum entre la gent del camp. Ells li tornaren la salutació i prosseguiren el seu camí sense importunar-lo, tot i que es veia ben clar que eren bandolers.

En plena serralada del Montcau, voltat d'alzinars i rouredes, el pagès es reuní amb una filla seva que tenia cura dels ramats que pasturaven pels herbeis i boscos de la muntanya. Poc després, guiat per la jove pastora, començà a comprovar l'estat dels seus ramats.

El sol ja declinava. Havien passat més de dues hores des que en Pèlecs s'havia creat amb els bandolers, i ja no pensava en l'afer. Quan gairebé era l'hora de tornar al mas, veieren algú que pujava corrents en direcció on es trobaven ells. Era el fill petit d'en Pèlecs, que, en arribar, alarmat i esbufegant, contà al seu pare que havia vist quatre homes rondant pels boscos propers al mas. Com una premonició sinistra, la imatge dels quatre bandolers que havia vist poques hores abans acudí a la seva ment. Sense perdre un sol minut, envià la seva filla amb un missatge urgent per a la seva esposa. Li demanava que tanqués de seguida la porta exterior del mas amb pany i forrellat, perquè hi havia gent facinerosa rondant pels encontorns. Com una exhalació, la jove pastora, s'avançà i corregué lleugera camí avall. Mentrestant, Jaume Pèlecs enllestí ràpidament la feina amb el bestiar i emprengué ben de pressa el retorn a casa.

Quan es trobava a mig camí del mas, el pagès sentí uns crits confosos que l'alertaren. Era la coneguda consigna de via fora que la gent emprava en cas d'assalt de bandolers. En parar més atenció, s'adonà, amb angoixa, que l'enrenou provenia del seu mas. Alarmat, Jaume Pèlecs arrencà a córrer de dret cap a casa seva i cridant amb totes les seves forces: "Via fora a lladres"!

Fatigat per la corredissa, el pagès arribà al mas. En traspasar el portal, comprovà amb sorpresa que res d'anòmal no alterava l'ambient habitual de la casa. Més alleugerit, anà a cercar la seva esposa i li demanà que li contés què havia passat i el perquè d'aquells crits de via fora. Eulàlia Pèlecs era una pagesa de trenta-sis anys que no s'acovardia fàcilment; però, en aquella ocasió, tal com relatà després al seu marit, havia passat uns moments de tensió i angoixa d'allò més desagradables.

La peripècia al mas havia començat poc després de les set de la tarda. Eulàlia ja havia estat alertada per la seva filla que hi havia gent sospitosa per la contrada, i, així, seguint la recomanació rebuda, tancà i barrà el portal del mas i hi romangué a dins amb les seves filles. Preocupada per aquella situació, la dona restà llargues estones guaitant per la finestra, tot esperant amb ànsia el retorn del seu espòs.

Quan ja començava a declinar el dia, arribà Toni Cerdà, el pastor que tenia cura de les ovelles. Aquest, abans de tancar el ramat, corregué a veure la seva mestressa i l'advertí que, mentre baixava, havia vist dos homes coberts amb capes gascones i armats amb pedrenyals de canó llarg que venien camí del mas. En sentir la notícia, Eulàlia Pèlecs començà a inquietar-se seriosament. Temia que aquells bandolers no haguessin assassinat el seu marit.

Poc després, enmig d'una tensa i feixuga espera, la dona veié per la finestra algú que es movia pels voltants de la casa i distingí les siluetes de dos homes retallant-se en la foscor. Estaven situant-se dissimuladament en una cantonada del mas. La manca de llum no permetia apreciar-ne gaires detalls, però pogué comprovar que aquells individus anaven armats amb pedrenyals. Eren alts i duen capes gascones, de les quals no es podia apreciar el color. Únicament es distingien de forma clara les mitges blanques d'un dels saltejadors.

En aquest punt, Eulàlia Pèlecs s'adonà que estaven rodejant la casa i que els bandolers ja havien vist que el portal de fora era tancat. Espantades davant d'aquella tensa situació, les noies de la casa perderen el control i començaren a cridar fortament per les finestres. El pastor i la mestressa, veient que realment no podien fer altra cosa, s'afegiren a les noies tot cridant: "Via fora a lladres!"

Sorpresos per la cridòria dels del mas i adonant-se que havien estat descoberts, els bandolers sortiren corrents dels seus amagatalls i desaparegueren per la torrentera de la font.

Segurament pensaren que amb la porta tancada i la gent de dins a l'aguait, es feia difícil donar un cop de mà ràpid. A més, aviat arribarien els pagesos del rodal, alertats pels crits de via fora, de manera que els convenia fugir com més aviat millor, ja que si queien en les seves mans, ningú no donaria ni un ral per la seva pell.

Divendres, 17 d'abril de 1626

Aquell intent d'assalt va ser denunciat pels afectats a Jaume Garrigosa, batlle del terme de Sant Joan de Matadepera, el qual vivia a Can Garrigosa, una de les masies veïnes de Can Pèlecs. Dos dies després dels fets, el batlle es presentà a la masia per instruir la denúncia. Amb ell arribaren el notari terrassenc Joan mas i un escriptent, Rafael Riquer, els quals s'encarregaren de prendre declaració escrita a Jaume i Eulàlia Pèlecs.

Tots els presents convingueren que l'assalt havia estat frustrat gràcies a la bona pensada que tingué Jaume Pèlecs de fer tancar a temps la porta exterior del mas; si no, els bandolers haurien entrat fàcilment a la casa.

I així fou com acabà aquell cas. De fet, la denúncia resultà inoperant, ja que anava contra uns bandolers que no havien estat reconeguts. Així, doncs, el seu efecte es limitava a donar constància dels fets i a recollir els mínims detalls que havien estat observats pels testimonis, per a una possible identificació dels assaltants.

Bibliografia

FERRANDO i ROIG, Antoni (1988). Cròniques bandolers de Sant Llorenç del Munt. El Camí Ral de Barcelona a Manresa. Col·lecció Cavall Bernat 15. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

FERRANDO i ROIG, Antoni (2002). Les sendes dels bandolers (Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac). Col·lecció Cavall Bernat 40. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

